

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Paulus nu, te Jeruzalem gekomen zijnde, poogde zich bij de discipelen te voegen, maar zij vreesden hem allen, niet gelovende, dat hij een discipel was

Handelingen 9:26

Voor zijn bekering heeft Paulus de kerk van Christus hartstochtelijk vervolgd. Hij was blazende dreiging en moord tegen de discipelen des Heeren. Hij begeerde brieven van de hogepriester naar Damascus, opdat, zo hij enigen, die van die weg waren, vond, hij dezelve, beiden mannen en vrouwen, zou gebonden brengen naar Jeruzalem (vers 1 en 2). Hij had een welbehagen gehad in de dood van Stefanus. Ja, zo was Paulus (toen nog Saulus) voor zijn bekering. Hij was een felle hater van de kerk van Christus. Maar na zijn bekering op de weg naar Damascus was het, was hij totaal veranderd, omgekeerd. Vernieuwd in de kern van zijn bestaan is hij nu een hartstochtelijk liefhebber van de gemeente des Heeren geworden. En gevlucht uit Damascus keert hij terug naar Jeruzalem, en dan zoekt hij daar diezelfde broeders en zusters op, die tot voor kort de naam van Saulus alleen met een zeker afgrijzen op hun lippen konden nemen.

En geen wonder toch, dat zij de zaak niet vertrouwden. Zou die man wel werkelijk bekeerd zijn? Of zou hij als een verrader in de gemeente proberen binnen te dringen, om alles aan de weet te komen en om dan straks de grootste slag te slaan, die hij ooit gedaan heeft in zijn luguber werk?

Paulus poogt zich bij de discipelen te voegen. Maar het lukt niet erg. Uitnodigingen krijgt hij niet. Niemand treedt hem openlijk en hartelijk tegemoet. Niemand is verblijd over zijn bekering, want ze vertrouwden hem niet. Een man, die zo'n

vermaak kon hebben in de marteldood van Stefanus en in het vreselijk verdriet in de christen-gezinnen, is tot alles in staat, is ook in staat om door de huichelaarsrol te spelen nog meer slachtoffers te maken.

En als Paulus dan in de kring van de discipelen verschijnt, dan valt er een akelige stilte. Een stilte van wantrouwen en vrees.

Dat moet voor Paulus wel een zware beproeving zijn geweest. Een hart vol liefde te hebben, en die liefde niet kwijt te kunnen.

Graag zoveel goed te willen maken, maar er geen gelegenheid voor krijgen.

Ook hierin en hierdoor moet Paulus gelouterd worden. Hij moet wachten op Gods tijd. En deze tijd van wachten en beproeving is geen verloren tijd. In Gods leiding kan er nooit sprake zijn van verloren tijd.

De Heere heeft Paulus de schuld van zijn zonde vergeven, maar de gevolgen van zijn zonde zijn daarmee niet weggewist. Gelukkig komt straks Barnabas (zoon der vertroosting betekent zijn naam), die de discipelen vertelt, wat er met Paulus op de weg naar Damascus is gebeurd. En dan wordt hij ook door de anderen van harte in de discipelkring opgenomen. Maar toch zijn bij Paulus de littekenen van zijn vroegere zonde nooit helemaal verdwenen. Althans niet tijdens zijn aardse leven. Het heeft hem wel gedurig klein gehouden. Achte hij zichzelf niet "de voornaamste der zondaren", daarom dat hij de gemeente Gods vervolgd had?

Lezers, het is groot, het is zalig, wanneer we, als een Paulus op de weg naar Damascus door de Heere worden stilgehouden en bekeerd. En welzalig is de mens, wien het mag gebeuren, dat God, naar recht, hem niet wil schuldig keuren. Kennen we door

genade iets van dit heilgeheim? Maar zullen we dan ook staan naar heiliging van het leven. En voorzichtig leven? In een biddend leven, tegen de Heere aangeleund? Ik zet mijn treden in Uw spoor, opdat mijn voet niet uit zou glijden. Wil mij voor struikelen bevrijden; en ga mij met Uw heillicht voor!

En dan groeien we vast niet boven Paulus uit, als hij belijdt: mij, de grootste der zondaren is barmhartigheid geschied!

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

Evenals de vorige keer, mogen we ook nu weer doorgeven dat we 6 nieuwe abonnees aan ons adressenbestand konden toevoegen, terwijl f 84,- aan giften werd ontvangen. Voor alles hartelijk dank.

U weet voor opgave van nieuwe abonnees houden we ons altijd aanbevolen.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

Fam. Beukers 45 jaar gehuwd

Hoewel Ds. v.d. Ent het echtpaar Beukers reeds feliciteert met hun 45-jarige echtvereniging, willen we niet nalaten dit ook te doen. We sluiten ons van harte aan bij de welgemeende woorden van Ds. v.d. Ent en hopen dat onze administrateur veel brieven mag ontvangen. Hem worde bij de voortduur geschonken wat nodig is om het werk voor ons blad te kunnen doen.

Gekozen tegen de kerk

In dit nummer geen aflevering van

"Verontrustende ontwikkelingen". In plaats hiervan een stuk van Ds. J. van Amstel die een verontrustende ontwikkeling signaleert in het artikel "Gekozen tegen de kerk" (toespraak gehouden op het Pinksterappèl). Hierin constateert hij dat elk jaar in zijn totaliteit bezien een aantal leden ter grootte van een gemeente ons kerkverband verlaat. Zou dat niet moeten verontrusten en tot bezinning dienen te brengen?

Gift scholen Canada

Tot nu toe is het door omstandigheden nog niet vermeld, maar we menen er goed aan te doen mee te delen dat er

eind vorig jaar een bedrag van f 1.000,- is ontvangen van de gemeente van Middelharnis bestemd voor de scholen in Canada. Hartelijk dank hiervoor.

Verschijningsdata zomermaanden

Het ligt in de bedoeling dat het volgende nummer over drie weken verschijnt. Dit zal ook het geval zijn met de twee nummers die daarna volgen. Willen zij die copy aanleveren daarmee rekenen? De verschijningsdata zijn D.V.: 8 juli, 29 juli en 19 augustus. Daarna zal ons blad weer gewoon elke twee weken verschijnen.

AvH.

voor de middelen, die door God Zelf bereid zijn. 't Gaat niet om een dorre verhandeling. De gerichtheid op het leven der genade spreekt hier aan: "Wij geloven, dat onze goede God, acht hebbende op onze grovigheid en zwakheid, ons heeft verordend de Sacramenten om aan ons Zijn beloften te verzegelen, en om panden te zijn der goedwilligheid en genade Gods te onswaarts, en ook om ons geloof te voeden en te onderhouden; dewelke Hij gevoegd heeft bij het Woord des Evangelies, om te beter aan onze uiterlijke zinnen voor te stellen, zowel hetgeen Hij ons te verstaan geeft door Zijn Woord, als hetgeen Hij inwendig doet in onze harten, bondig en vast makende de zaligheid, die Hij ons mededeelt."

Nederlandse Geloofsbelijdenis (53)

Sacramenten, instelling en doel

We komen van de belijdenis over de Kerk des Heeren tot een nieuw gedeelte: de sacramenten. Daarbij moet opgemerkt worden, dat "nieuw" niet betekent: geen verband met het voorgaande. Er is integendeel aansluiting tussen de Kerk en de sacramenten. Het gaat toch om de tekenen en

zegelen, die God aan Zijn Kerk geschonken heeft. Zij behoren bij de Kerk. Eén van de kenmerken van de ware Kerk is zelfs de "reine bediening van de sacramenten".

't Moet ieder gelijk opvallen, hoe uitvoerig de belijdenis op dit punt is. Drie artikelen worden eraan besteed, waarvan twee uitzonderlijk lang zijn. We vinden eenzelfde uitgebreidheid in de Heidelbergse Catechismus. Daar zijn zes Zondagen over dit onderwerp, die ook bepaald niet kort zijn!

Ongetwijfeld houdt die breedheid verband met de strijd, die er in de tijd der Hervorming was over de betekenis der sacramenten. Er was niet alleen de strijd tussen Rome en de reformatie in deze zaak. Er waren ook diepgaande tegenstellingen tussen de reformatoren onderling. Daarbij waren er principiële verschillen, die niet zo maar overbrugd konden worden. Er was helaas ook vaak een felle en onnodige woordenstrijd. Het ontbrak niet zelden aan het zoeken van elkaar. Met name Calvijn was er van overtuigd, dat door broederlijke samenspreking, bij de erkenning van de schriftuurlijke gedachten, de eenheid gevonden kon worden. Het heeft hem veel verdriet gedaan, dat dit niet door ieder zo gezocht werd. Hoezeer dit betreurd moet worden, vanwege die strijd was er de noodzaak tot een diepgaande bezinning op de betekenis van de sacramenten naar Gods Woord.

Zeg nu niet, dat onze belijdenis door de strijd beheerst wordt. Nee, hier is juist zo'n bijzondere schriftuurlijke en geestelijke wijze van spreken. Het geloof vertolkt, wat het leven des geloofs in de sacramenten ontvangen heeft. De diepe eerbied klinkt door

Het woord "sacrament"

Onze belijdenis gebruikt het woord "sacrament", dat in deze betekenis in de Bijbel niet voorkomt. Eigenlijk is het een Latijns woord, dat bijv. gebruikt wordt voor de eed van trouw door een Romeins soldaat bij het vaandel. Dat werd beschouwd als een godsdienstige handeling. In de oude Kerk werd het woord gebruikt voor Doop en Avondmaal. Daarin is ook de wijding aan de Heere. Calvijn benadert het woord van een andere kant. Hij wijst er op, dat door de "oude leraars" het Griekse woord mysterion (verborgenheid) vertaald werd door sacrament. Zo bijv. "Het sacrament der verborgenheid is groot.." (1 Timotheüs 3:16). Zo is dit woord overgenomen voor die tekenen "welke een verheven aanschouwelijke voorstelling van hoge en geestelijke zaken gaven".

We gebruiken dit woord enkel voor die middelen der genade die de Heere bij Zijn Woord gegeven heeft: de tekenen en zegelen van Doop en Avondmaal.

Gods ordening

God heeft de sacramenten ingesteld, verordend. Ze zijn niet uitgedacht door een mens, niet door de Kerk. Wat waarde zouden ze hebben? Wat voor troost zou er in verborgen zijn, als ze niet van Goddelijke oorsprong zijn? Hij heeft het Zelf in Zijn eigen Woord bekendgemaakt, dat ze van Hem afkomstig zijn.

God gaf het bevel der besnijdenis, als teken van het Verbond, dat hij met Abraham sloot. In de nacht, dat de verdere door Egypte zou gaan om alle eerstgeborenen te doden, stelde

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" opzenden naar: Ds. A. van Heteren, Bruijgomstraat 2, 4251 EP Werendam. Telefoon 01835-1113.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Hij het Pascha in. Zo gaf Hij in het Oude Testament voor de komst en de dood van Christus twee bloedige sacramenten. In het Nieuwe Testament stelde Christus eerst het Heilig Avondmaal in vóór Zijn sterven en later vóór Zijn Hemelvaart de Heilige Doop. Ook bij die onbloedige sacramenten sprak de Goddelijke oorsprong. Ze werden gegeven door Christus als de zoon des Vaders.

Het Verbond der genade komt uit God. Hij is het ook Zelf, Die daar de zegelen aan hangt van de sacramenten.

Waarde en betekenis van de sacramenten hangen ten diepste af van de Goddelijke ordening. Het is alleen Góds recht om te bepalen welke de sacramenten zijn en hoe ze spreken. Dat ligt niet in de willekeur van de Kerk. Zo is er ook de zekerheid voor het vaak aangevochten geloof dat die eenvoudige tekenen, die God heeft ingesteld tot verzegeling zijn van Zijn genade. De autoriteit van God en van Zijn Woord staan er achter!

....acht hebbende op onze grovigheid en zwakheid....

God heeft de sacramenten ingesteld en Hij betoont daarbij Zijn nederbuigende goedheid! Het komt uit in de tekst van dit artikel. De goede God heeft de sacramenten verordend "acht gevende op onze grovigheid en zwakheid". Hier is dus het antwoord op de vraag, waarom God de sacramenten nodig heeft geacht, gevoegd heeft bij het Woord.

God komt de onwetendheid en zwakheid van de Zijnen te hulp. Het is bepaald niet vererend, maar onze belijdenis belijdt het hier eerlijk wie zelfs Gods kinderen in zichzelf zijn. Ze zijn naar hun aardse bestaan nog zo grof, zo bot, om de geestelijke zaken te verstaan. God spreekt in Zijn Woord, maakt daarin alles bekend, wat tot de zaligheid van een arm zondaar strekt. De geestelijke goederen komen er rijk in uit. Onze verdorvenheid is echter zo groot dat we daar vanuit onszelf niets van verstaan. Die verdorvenheid maakt hardleers en onvatbaar. Dat blijft ook krachtens de oude natuur in het leven van de Zijnen. Zij zijn in zichzelf aards, "kruipen over de grond en hangen aan het vlees" (Calvijn). Daarom is Gods barmhartigheid zo groot, dat Hij hen te hulp gekomen is met de eenvoudige tekenen om in "aardse elementen een spiegel der geestelijke goederen te geven".

Daar is ook de zwakheid. Bedoeld wordt de zwakheid van het geloof. Onze belijdenis geeft er ook daarin blijk van dat het van de praktijk van het geestelijk leven weet heeft. Er wordt niet uitgegaan van een christendom dat altijd op dezelfde hoogte staat en een even groot geloof heeft. Het ware geloof wordt bestreden. Het ongeloof komt er tegen in en trekt Gods Woord in twijfel. Wat is er vaak een bange strijd in het leven van Gods kinderen. We weten het uit het leven van Abraham, van Gideon, dat de Heere zo diep neerboog en tekenen gaf om de zwakheid van het geloof te versterken. Zo heeft de Heere deze blijvende tekenen in de sacramenten gegeven tot versterking.

Hoe komt de ontfermende liefde Gods uit in de gaven van Doop en Avondmaal! Hij heeft alles willen doen om de Zijnen te doen delen in de geestelijke weldaden.

Waartoe de sacramenten

Het lijkt wat ingewikkeld, zoals onze belijdenis getuigt van het doel der sacramenten. We moeten daarbij niet vergeten, dat hier het geloof spreekt. Dat heeft er heel wat van te zeggen. Allereerst gaat het om de verzegeling der beloften in de sacramenten: "om ons Zijn beloften te verzegelen". Een zegel wordt onderaan een bepaalde brief of document gehecht om de betrouwbaarheid ervan te verzekeren. De sacramenten voegen niets toe aan de inhoud der Goddelijke beloften. Het is een bekend beeld. Wie een brief van de koningin krijgt mét het zegel weet het wel: dat zegel verandert niets aan de inhoud van dat schrijven, het zegt alleen dat wat er in staat betrouwbaar is. Hoe groot is het dat God aan Zijn Woord nog deze zegels hecht. Dat zijn beloften en de zaken erin vervat zo betrouwbaar zijn! Let dus goed op: Zijn beloften. Zij verzegelen niet de inwendige genade in de Zijnen. Alsof het zo zou zijn, dat ze onderstrepen wat Gods kinderen persoonlijk ervan hebben. Het gaat om de beloften van God-uit! Alleen door het waar geloof wordt die verzegeling verstaan, de kracht ervan gekend en beleefd. Het ongeloof verstaat dat niet. Zo gebruikt de Heilige Geest de sacramenten tot verzegeling van wat God belooft.

"En om panden te zijn der goedwilligheid en genade Gods te onswaarts". Tekenend is hier het woord dat gebruikt wordt: pand. Een pand wordt gegeven als waarborg voor de vervul-

ling van een belofte. Het gebeurde al onder het Oude Verbond. Juda belooft Thamar vóór de zonde met haar een geitebokje van de kudde. Thamar vraagt om een pand om niet bedrogen te worden. Zij krijgt van hem op haar vraag zijn zegelring, snoer en staf. We kennen het pand in de ring die verloofden elkaar geven. Het gaat om de belofte van trouw aan elkaar. Het gaat dan telkens om een tastbare zaak. In het pand, dat gegeven wordt, wordt de belofte tastbaar, zichtbaar.

In de panden, die God geschonken heeft in de sacramenten, is Zijn ontfermende liefde tastbaar. Zij zijn een bewijs van Wie Hij in Christus wil zijn voor in zichzelf verlorenen. Zij stellen voor ogen welke bijzondere beloften die God gegeven heeft. Zij spreken van dat Verbond, waarin de Heere zo diep neerdaalt tot mensen, die vanuit zichzelf het alleen maar bederven. Zij schenken zelf geen genade maar wijzen naar de genade Gods heen. De heilige Geest gebruikt ze in het leven van de Zijnen. Wat een wonder is het voor hen door het geloof als ze de tekenen van Gods goedwilligheid en genade aanschouwen.

"En ook om ons geloof te voeden en te onderhouden...." U voelt het wel, dat het één hier met het ander verbonden is. Door de tekenen en zegelen wordt het geloof versterkt. De Heilige Geest werkt het geloof door middel van het Woord, de prediking. De Heilige Geest versterkt eveneens het geloof. Daartoe gebruikt Hij weer het Woord, het lezen en horen van dat Woord. Ook de sacramenten. De sacramenten dienen niet om het geloof te werken. Zij werken ook niet als een medicijn gevuld met sacramentele genade. Zij zijn middel in de hand van de Heilige Geest om het zwakke geloof te sterken. Zij doen des te beter verstaan hetgeen Hij in Zijn Woord belooft en hetgeen Hij inwendig doet in het hart. Zij zijn zo het van die Geest gebruikte middel om de zaligheid bondig en vast te maken, die Hij schenkt. We hopen er een volgende keer nog meer van te zien!

D. Slagboom.

Apeldoornse Dogmatiek (9)

Bijzondere openbaring

De theologie is een wetenschap die na-denkt over de openbaring Gods. Dat is op zich een goede zaak. Wij

zijn geschapen als redelijke wezens. Wij hebben dus ons verstand te gebruiken, hoezeer het ook door de zondeval van zijn eerste helderheid beroofd is. Er zijn, zegt onze belijdenis, nog enige vonkjes overgebleven die de mensen alle verontschuldiging ontnemen.

Wij kunnen, wat de openbaring Gods betreft, nooit zeggen: Wij hebben niet geweten dat er een almachtige God is, Die alles onderhoudt en regeert. Paulus heeft dat ook gezegd in Romeinen 1:18 en 20. God heeft het hun geopenbaard.

"Hetgeen" dat is Zijn onzienlijke dingen. Zijn eeuwige kracht en goddelijkheid. "Hun", dat zijn alle mensen. Toch is die openbaring van Zijn kracht (met name in de natuur) niet genoeg tot zaligheid. Daarom hebben wij de zogenaamde "bijzondere openbaring" nodig. "Bijzonder" wordt die openbaring genoemd, omdat deze gegeven is met het oog op het behoud van zondaren. Ze heeft met de zaligheid in Christus te maken. In Zijn bijzondere openbaring stelt God de overmacht van Zijn genade in Christus tegenover de zonde (63). Met name in de bekendmaking van Zijn heilsbeloften en het oordeel over de zonde. Gaat het in de algemene openbaring om de bekendmaking van Gods macht (schepping), in de bijzondere openbaring gaat het met name om Zijn recht en genade. Nogmaals: In Zijn bijzondere openbaring stelt God de overmacht van Zijn genade tegenover de zonde.

Heft uw ogen op!

Ik denk overigens dat wij de begrippen algemene en bijzondere genade niet te scherp van elkaar moeten afgrenzen. Juist in Jesaja 40 gebruikt de profeet de openbaring van God in de natuur als een bron van genadige troost voor een schuldig volk. "Heft uw ogen op omhoog en ziet Wie deze dingen geschapen heeft". En dan de toepassing in Jesaja 40:29: "Hij geeft de moede kracht en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien die geen krachten heeft".

Voor een verlicht verstand gaat er dus ook een heilswerking uit van de algemene openbaring.

Definities vergeleken

Professor van Genderen gebruikt in zijn omschrijving (definitie) van het begrip bijzondere openbaring een kortere formule dan professor H. Bavinck. Die kortere omschrijving is,

moet ik zeggen, wel beter leesbaar, maar heeft dan ook wel meer toelichting nodig. De korte omschrijving luidt: "Het is die openbaring van God waardoor Hij met bijzondere middelen, die hun middelpunt en hoogtepunt in Christus hebben, de weg tot het leven voor zondaren ontsloten heeft, die Hij in dit licht laat leven" (63).

De omschrijving van professor Van Genderen roept de vraag op: Wat zijn de bijzondere middelen, waardoor God de weg tot het leven voor zondaren ontsloten heeft? Bavinck zegt dat heel duidelijk. Het zijn de wet en het evangelie die God aan de mens bekend maakt. En die wet en dat evangelie zijn weer de bekendmaking van Gods deugden van gerechtigheid en genade. Het weglaten van begrippen als "deugden" zou te maken kunnen hebben met het feit dat men ook in de reformatische theologie vindt dat hier een scholastiek luchtje aan zit (scholastiek is een vorm van filosofisch theologische wetenschap uit de middeleeuwen). Ik weet niet of professor Van Genderen dat ook vindt maar zelf heb ik daar niet zoveel moeite mee. De theologie kan inderdaad soms teveel begrippen ontleen aan de wijsbegeerte maar als de inhoud van die theologie maar bijbels blijft is dat niet onoverkomelijk. Wel meen ik met Calvijn dat wij in ons spreken ons zoveel mogelijk dienen te houden aan de bijbelse woordenschat.

Dat is het veiligste en het meest gezond voor het geestelijk leven.

Wel wil ik er graag nog op wijzen dat in de omschrijving van het begrip bijzondere openbaring door professor H. Bavinck een element voorkomt dat mij aanspreekt. Hij zegt dat het doel van de bijzondere openbaring is dat de mens die door het geloof in Christus aanneemt of bij onbekeerlijkheid een zwaarder oordeel ontvangt. Een heel belangrijke bijbelse gedachte. Je kunt je natuurlijk altijd afvragen hoe ruim of beknopt een definitie moet zijn, maar dit is toch wel van groot belang. De schrijver van de brief aan de Hebreeënen zegt in hoofdstuk 2 vers 3: "Hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zo grote zaligheid geen acht nemen." Professor van Genderen zal dit ongetwijfeld onderschrijven, maar het trof me wel even toen ik de definities met elkaar vergeleek. Wat mij in de definitie van de A.D. wel aansprak was dat Christus het middelpunt en hoogtepunt van de bijzondere openbaring is. Niet alleen middelpunt, maar ook hoogtepunt. Denk aan de indrukwekkende woorden uit Hebreeënen 1 vers 1: "God voortijds veelmaals en op velerlei wijze tot de vaderen gesproken hebbende door de profeten, heeft in deze laatste dagen tot ons gesproken door de Zoon". Christus is het hoogtepunt van de bijzondere openbaring. Hij heeft een Naam boven alle Naam.

L.W. van der Meij.

Gekozen tegen de kerk

Toespraak op Tweede Pinksterdag (31 mei 1993) te Weesp op het Pinksterappèl

Wie kiest er nu tegen de kerk?! Tegen de kerk van de Heere en daarmee tegen de Heere van de kerk. Wie doet zo iets. Is dat niet absurd?

Of heeft de kerk niet zoveel te maken met de Heere en zouden we het niet zo zwaar op moeten nemen wanneer iemand de kerk de rug toekert en de kerk verlaat? Heeft het niet zoveel om het lijf?

Of moet zelfs worden gezegd: je bent toch een vrij mens. Het is geheel aan de keus van jou overgelaten of je voor of tegen de kerk kiest.

Moeten we er dan niet nog één woord aan toevoegen: héb jij wel te kiezen? Kan en mag je wel kiezen tegen de kerk?

Volgens het laatste jaarboekje van de

kerken waarin wij een plaats ontvingen hebben in 1992 118 belijdende leden te kennen gegeven dat zij naar geen kerk gaan, zoals dat heet en werden 47 belijdende leden uitgeschreven, zoals men dit noemt. Naast deze 165 belijdende leden gaven 192 doopleden te kennen bij geen kerk meer te behoren en werden er 116 (waarschijnlijk op hun verzoek) uitgeschreven, zodat 308 doopleden tegen de kerk, waarvan ze lid waren, hebben gekozen. Tellen we deze aantallen op dan komen we tot een totaal van 473 leden, een hele gemeente dus.

En was dit alleen het geval in het vorige jaar, wie de aantallen jaar in jaar uit heeft bijgehouden, weet dat dit proces al meer dan 25 jaar aan de gang is,

zodat we in die periode meer dan 10.000 mensen de kerk de rug toekeerden, de kerk waarvan wij deel uitmaken wel te verstaan.

Een opkomende keus

In toenemende mate kiezen mensen tegen de kerk en hoe langer hoe meer welbewust en openlijk. Men vindt het geen schande meer, maar prijst eigen eerlijkheid en laat soms weten: ik dank dat ik beter ben dan al die anderen, die als schijnheiligen lid van de kerk blijven.

Men is in de kerk geboren. Er ingedragen bij de doop en soms al heel jong meegenomen naar de samenkomsten van de gemeente, zonder enig probleem. Men vond het zelfs fijn. Ouders waren blij. Grootouders genoten er van en de kerk dankte voor deze trouwe gezinnen. Het kwam niet op om tegen de kerk te kiezen. Integendeel. Men ging graag naar Gods huis, deed mee aan het verenigingsleven en was present op de catechisaties. Je weet hoe dat gaat. Je mocht en je moest. En 't was goed.

Maar, er braken andere perioden aan. Je werd groter, begon een beetje volwassen te worden (want wanneer ben je het?). Je ging nadenken. En hoe gaat dat bij diverse jongeren? In de puberteit denkt men soms: waarom ga ik mee naar de kerk? Wat doe ik er eigenlijk? Hoe ben ik in de kerk gekomen? Ik heb er zelf toch niet om gevraagd? Hadden mijn ouders er niet beter aan gedaan om me niet te laten dopen als baby, zodat ik zelf de keus kon maken of ik bij de Heere en bij Zijn kerk wilde horen? Was dat niet veel mooier, persoonlijker geweest, een zaak van mijn hart, van mijn keus, van mijn beslissing?

Zo begint de twijfel te komen. Kun je zelf de doop voor je rekening nemen, zoals men belijdenis doen wel noemt? Of ben je aan het aarzelen? Denk je wellicht dat jij deze keus niet kunt maken? Omdat het niet écht is bij jou? Zegt het je niets? Twijfel je? Of ben je slap?

Zo zijn er die er tegen op zien om belijdenis te doen. Ze stellen het uit. Ze willen eigenlijk niet kiezen vóór de Heere en vóór Zijn kerk en durven ook (nog) niet te kiezen tegen de Heere en tegen Zijn kerk. Maar langzamerhand wordt het wel duidelijk waar hun hart naar uitgaat. Ze gaan niet zo graag naar de kerk; de wereld trekt. Maar om dat nu hardop te zeggen, dat is ook wat. Ze draaien er maar wat omheen. Want ze willen niet

luisteren naar het woord van de Heere Jezus: wie niet vóór Mij is, is tégen Mij. Zo zwart wit willen ze het nu ook niet stellen. Ondertussen gaat het proces dóór: niet kiezen is in wezen kiezen. Niet kiezen voor de Heere loopt menigmaal uit op een keus tegen de Heere, in een innerlijke afkeer van de kerk. Het onbesliste beslist! Zo gaan ze innerlijk van de kerk af, terwijl er uiterlijk wellicht nog niets van te merken is, want innerlijke vervreemding gaat vooraf aan uiterlijke verlaten. Zoals dit in tal van liefdesrelaties aan het licht komt.

Een begrijpelijke keus

Er zijn talloze oorzaken aan te wijzen waarom iemand met de kerk "breekt". De feiten zijn te ernstig om ze te ontkennen. Het liegt er niet om wat je door de kerk bij tijden wordt aangedaan en hoe kerkmensen denken met je te kunnen omgaan. Het gaat er in de wereld fatsoenlijker aan toe bij tijd en wijlen dan in de kerk. Je verwacht het ook niet van de kerk. Wat dacht je ervan dat Jozef door zijn eigen broers, door de elf overige stamhoofden, zowat vermoord werd! Het moet je maar door de kerk, door zulke voor-aanstaande mensen worden aangedaan. Als Jozef niets meer met dit volk te maken zou gehad willen hebben, is dat begrijpelijk.

Wat kan de kerk falen. Wat is er een schuld bij velen, ook bij ambtsdragers. Zou je het verwacht hebben dat Petrus zijn Heiland verloochende? Kan je het begrijpen dat voorgangers in zulke grote zonden vallen? Is het dan niet voorstelbaar, dat mensen die toch al niet zo vast aan de kerk zitten, menen een reden te hebben om de kerk te verlaten?

In de Bijbel zien we al dat Demas, zonder opgaaf van redenen, Paulus verlaat en daarmee de kerk vaarwel zegt. Er is maar één reden: hij heeft de wereld lief gekregen.

En is dát niet het levensgrote probleem, dat het hart, ook van een verbondskind, een bóós hart is, dat niet vóór de Heere en Zijn kerk kiest. Van nature leeft in ons aller hart de liefde tot de zonde, de liefde tot de wereld, het luisteren naar de duivel. Ons hart gaat niet naar God uit. Integendeel. Je voelt het bij tijden heel sterk hoe je hart de verkeerde kant op trekt. Er ligt een zuigkracht naar de zonde in je hart. En in mijn hart. We laten ons gáán in onze verkeerde verlangens en zondige begeerten. We hollen achter onszelf aan.

We hebben dan geen zin om ons van het kwaad af te keren. Om ons te bekeren. We voelen wel dat we verkeerd zitten, maar gaan dóór. Tegen beter weten in. Ons geweten waarschuwt ons nog, maar we overschreeuwen het. We denken aan andere dingen, aan wat ons zo fijn lijkt. We hebben dan helemaal geen zin om de HEERE te vrezen, om tegen de zonde te vechten. Mag ik dan ook nooit eens wat, kan in ons hart opkomen. Als ik later op mezelf woon, als ik een eigen kamer heb, als ik... vul zelf nu maar in.

Zo groeit een zich keren naar de zonde en tegelijk een afkeer van de kerk. Sommigen zitten op zaterdagavond en -nacht meer op hun gemak dan 's zondags in de kerk. Hoe komt dat? Omdat ons hart niet buigen wil voor de Heere en Zijn Woord. Ons hart is boos en listig, arglistig. Het wordt duidelijk dat het ook van óns geldt: aan de kennis van Uw wegen, o God, heb ik geen lust.

We willen vrij zijn, echt vrij zijn, eindelijk vrij zijn en doen en laten waar we zelf zin in hebben. De kerk hindert ons op de weg naar wat we willen noemen "ons eigen geluk". We willen én 's zondags én in de week onze eigen gang gaan.

Als er dan mensen van de kerk komen, met name de ambtsdragers, verzinnen we een smoes om ze niet te ontvangen of horen aan wat ze ons willen zeggen, om vervolgens te denken: daar ben ik voorlopig weer van af. En nu...

Het is van daaruit gezien begrijpelijk dat iemand tegen de kerk kiest. En ronduit zegt: ik heb er geen behoefte aan.

Een verantwoordelijke keus

Je bent tòt en mét verantwoordelijk. Dat weet je zelf ook wel. Of lijkt het maar zo? Ben je, zeker als je aan het volwassen worden bent, niet verantwoordelijk voor je daden? Jouw ouders dragen toch niet meer die verantwoordelijkheid die je nu eindelijk zelf wilt aanvaarden. Je denkt dat je noch aan hen noch aan de kerk verantwoording schuldig bent van je wegblijven, van je weggaan. Dat moet ik toch weten? Ik zal zelf bepalen wat ik doe. Ik ben geen kind meer! Ik doe waar ik zin in heb. Wat mij betreft kun je me schrappen, zeggen jongeren op huisbezoek, wanneer ze de ouderling alleen ontvangen. Voor mij hoeft het niet meer. Ik kom toch niet meer en ik weet wat ik doe. U hoeft er mijn

ouders niet op aan te kijken en ook mijn vriend(in) niet. Ik beslis zelf in alle vrijheid. Ik weet wat ik doe.

Velen leven al jaar en dag in de wereld. Zó kun je toch geen belijdenis doen. Zó kun je toch niet langer lid van de kerk blijven. Er moet nu maar duidelijkheid komen, naar alle kanten. Met samenwonen krijg je gezeur van de kerk. Met trouwen heb ik liever een "bandje" met m'n vrienden dan een dienst in de kerk, ook al willen mijn ouders het laatste liever. Laat ik er maar eerlijk voor uitkomen en de verantwoordelijkheid zelf maar op me nemen. Dat onbesliste is ook maar niks. Mijn antwoord aan de kerk is: nee. Ik ga de wereld in. Niet eens zo'n erge wereld, maar wel de wijde wereld. Vrij en blij.

Voel je dan niet dat je antwoord moet geven op het Woord van de Heere? Op je doop?

Toen Israël afscheid had genomen van de dienst des HEEREN door de Baäl te gaan dienen, zond de Bruidegom, want zó mogen we de God van Israël noemen, Elia tot Zijn bruid, om haar terug te roepen tot Zich. In alle ernst moest deze profeet vragen (en daarmee alle verantwoordelijkheid op Israël leggen): kiest dan heden wie gij dienen zult; is de HEERE God, volg Hem na, maar is het Baäl, volg hem na. En wat gebeurt aanvankelijk? Het volk antwoordt hem niet één woord. Men wil het onbeslist laten. Men hinkt op twee gedachten. Men wil de volle verantwoordelijkheid voor de verkeerde, voor de onbekeerde keus niet dragen.

Mozes zei reeds: het leven en de dood heb ik u voorgesteld. Kies dan het leven!

Trouwens de profeet Jesaja zegt het onomwonden: zoek de HEERE, terwijl Hij te vinden is, roep Hem aan, terwijl Hij nabij is. Bekeer u. Of anders gezegd: o, alle gij dorstigen, komt tot de wateren en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet. Waarom geeft gij geld uit voor wat niet verzadigen kan? Hoort naar Mij. De Heere vraagt een antwoord in een hartelijk keus. Hoor maar wat de Heere Jezus zegt: Jeruzalem, hoe vaak heb Ik u bijeen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens, maar gij hebt niet gewild.

Een ontzettende keus

Als je de zaak onbeslist wilt laten, ben je bezig om welbewust tegen de HEERE te kiezen en dat heeft ontstellende gevolgen. Eerst kan er bij ons

lauwheid zijn, vervolgens onverschilligheid, maar de zonde groeit. We kunnen ons zó gaan verharderen onder Gods ernstig roepen, dat we verhard worden en ons niet meer kunnen bekeren. Dat het te laat is. Voor eeuwig te laat. Daarom waarschuwt de HEERE ons voor deze verharding. Die daarin openbaar komt dat we de bijbel hoe langer hoe meer dichtlaten, steeds minder naar de kerk gaan, het gebed almeer een opzeggen van aan-geleerde woorden wordt.

Vreselijk is het wanneer jongeren tenslotte zich geheel afkeren en te kennen geven niet meer bij de kerk te willen horen. Men "breekt" er mee. Denkend dat dit kan en mag. Alsof je je doop ooit ongedaan kunt maken. De drie-enige God heeft Zijn Naam op ons voorhoofd geschreven. Deze naam gaat er nooit meer af. Met deze naam kom je in het gericht. En wie met een afgewend voorhoofd voor God komt te staan overleeft dit niet. Het zal Tyrus en Sidon verdragelijker zijn in het oordeel, heeft Jezus gezegd.

Wie met de kerk breekt, breekt met de Heere van de kerk, verbreekt het verbond. Van de kerk belijden we dat deze een heilige kerk is, buiten dewelke geen zaligheid is (art. 28 NGB). Het komt niemand toe, zo belijden we in art. 29 NGB, zich daarvan af te scheiden. Het kan niet, het mag niet. De kerk is kerk des Heeren! Het gaat niet om een overgang van de ene kerk naar de andere, maar om het kiezen tegen de kerk. Zo, dat je zwart op wit te kennen geeft dat je met de kerk niets meer te maken wilt hebben. Deze brief, met eigen handtekening, ligt dan niet alleen op de tafel van de kerkeraad, maar ligt voor het gericht van God. En God komt op deze beslissing terug.

Al keren we ons nog zo af, we komen nooit van onze Schepper af. Nog minder van de God van het verbond, de God van onze doop, Die ons alles beloofde. Het kiezen tegen de kerk is het kiezen tegen je eigen zaligheid. Wie kiest, o verdwaasde, voor het leven de dood?!

Wanneer de man uit de gelijkenis zijn ogen openslaat in de hel, smeekt hij of een engel uit de hemel mag gaan om zijn broers te waarschuwen, daar hij het niet uithoudt in de vlam. Maar het enige antwoord dat hij ontvangt is: zij hebben het Woord van God. Dat zegt genoeg. Daarin staat duidelijk dat het gaat om eeuwig wel of eeuwig wee. Maar tegelijkertijd dat God geen lust

heeft in onze dood, maar in ons leven en daarom in onze bekering. We zijn en blijven verantwoordelijk voor onze keus!

Een voorlaatste keus

Het kiezen tegen de Heere en tegen Zijn kerk hoeft niet de laatste keus te zijn. Je kunt bang worden voor jezelf en voor jouw keuzen, maar er is een God, die afkerigen geneest, die verloren zonen terugbrengt en doet wederkeren tot Hem en in de schoot van de kerk, zoals dat heet.

Een verkeerde keus kan een voorlaatste keus zijn en niet de allerlaatste. Vreselijk is het wanneer iemand sterft en verkeerd koos. Maar heerlijk wanneer een moordenaar gaat roepen: gedenk aan mij, wanneer Gij in Uw koninkrijk komt.

De verloren zoon is er hét voorbeeld van dat het nog goed kan komen, omdat er een vader is die op de uitkijk blijft staan. Hoe vaak bidden we niet om de bekering van zondaren, om de terugkeer tot God en Zijn dienst, ook van degenen die metterdaad met de Heere en Zijn kerk hebben gebroken en kozen tegen de kerk. De Heilige Geest opent harten, die gesloten zijn. De meest harde harten kunnen gebroken worden. Ik denk aan een jongen uit de gemeente waar ik mag zijn. Zijn ouders hebben intens voor hem gebeden. Maar hij ging de wijde wereld in, met alles wat er te beleven was. Toen ik hem een paar jaar geleden sprak, erkende hij dat het zo erg met hem gesteld was. Zijn ouders waren inmiddels overleden. Maar God was hem te sterk geworden. Hij werd bekeerd. En nu? Hij is dienaar des Woords geworden. In de kerk, die hij zo de rug toe keerde, mag hij dienen. Als een groot wonder.

Ik denk aan een jonge vrouw van net twintig jaar. Ze was in verwachting van haar eerste kindje, maar het ging niet goed. Achter de miskraam bleek kanker te zitten. Ze kwam voor pijnbestrijding in een ziekenhuis, waar ik haar ineens ontmoette. Op een vraag van mij, nadat ik eerst had gevraagd hoe het ging (ik vertel het nu maar in het kort), of ze nu de HEERE niet zou zoeken, antwoordde ze me: God ziet me aankomen. Ik heb mijn hele leven niet naar Hem omgekeken en nu de dood op mijn hielen zit, nu naar God gaan?

Nee, geen denken aan. Ik mocht, hoe-wel ik het haar vriendelijk vroeg, geen stukje uit de Bijbel lezen en ook niet bidden. Ga maar weg, zo zei ze. Wat

verlaat je dan ellendig het ziekenhuis. Een week later zocht ik haar weer op. Ze lang in een kamertje van twee. Maar toen ik binnenkwam, was daar haar jonge man bij haar. Nadat ik eerst had geïnformeerd naar haar moeite, vroeg ik of ze wellicht nu toch de Heere zou zoeken. Daarop ging haar man de deur uit, de gang op. Toen ik zei: zó hoeft het ook niet, dan ga ik wel weg, zei ze: laat hem maar. Daarop dacht ik: dit is een opening om verder te praten. Opnieuw vroeg ik haar of ze niet met al haar nood naar de Heere zou gaan. Weer weerde ze het af. Ik kan toch niet bij God aankomen! Waarop ik haar vertelde van de moordenaar aan het kruis. Die had het toch ook zo verkeerd gedaan, maar hij kwam tenslotte toch vragen om zalig te worden. Ja, zei ze, maar dat was díe man. Ze durfde niet naar God terug. Ze schaamde zich ervoor.

Toen vertelde ik haar van de verloren zoon, die ook niet naar huis durfde, maar het toch niet laten kon. Hij liep, naarmate hij dichter bij huis kwam, steeds langzamer, schoorvoetend, staat er eigenlijk. Maar zijn vader stond op de uitkijk, zag hem van verre en werd met ontferming over hem bewogen. Hij liep hem tegemoet, snelde tot hem, zo staat er in het evangelie.

Mag ik nu dat stukje uit de Bijbel

lezen, vroeg ik haar. Nou, vooruit dan maar, was haar antwoord. Zo heb ik met haar gelezen en gebeden.

Een week daarna, toen ik haar weer probeerde op te zoeken, was ze verdwenen. Maar een maand of twee, drie later belde haar zus op. Welke tekst hebt u met mijn zus in het ziekenhuis gelezen? Ik vertelde haar van Lukas 15. Maar vroeg daarop: waarom vraagt u dit? En wat was het antwoord. We willen deze tekst op de rouwkaart zetten. Deze tekst had haar beziggehouden en ze heeft gezegd dat ze de Heere gevonden had. En het begon met het stukje dat u in het ziekenhuis met haar las. Verloren eens, gevonden nu, een zondaar die mag zien.

Zó groot is Gods genade, dat een vrouw, een jonge vrouw, die nooit naar de Heere had gevraagd en tegen de kerk had gekozen, uit de kerk werd uitgedragen en met de bruidskerk eeuwig de Bruidegom mag roemen vanwege eenzijdige liefde en eindeloze genade.

U looft uw kerk alom, waar Gij die ook vergaarde. U looft wat loven kan, in hemel en op aarde.

En daarom: je mag de kerk niet uit, je kunt de kerk niet uit. De kerk is van de Heere. Zo jij Zijn stem dan heden hoort...

Ede, J. van Amstel.

ogen, niet wetende wat te doen, dan neer te vallen en voor Gods voeten te blijven liggen als een die niet anders dan de hel waardig is, daarop wel acht neme. Wat werkt de Heere nu? De Heere Christus brengt eerst de ziel door Zijn evangelie een nieuw licht; zij ziet den Heere Jezus daar bloedende voor haar ogen voorgesteld als een verzoening voor allen die geloven en voor allen die tot Hem komen. De ziel ziet deze verborgenheid, deze zo gans rijke genade en vrije barmhartigheid en denkt; gelukkig zijn zij die deel hebben aan dezelve! Maar zou de Heere wel zien op zulk een niet als ik ben? Kunnen zulke oneindige schatten mijn deel worden? Daarom roept de Heere, beveelt haar straks te komen en in bezit daarvan te treden. Waarlijk, uw zonden zijn zeer groot, zegt de Heere; denk nochtans, dat een bloeddorstige Manasse, en een vervolgende Saulus vergeving ontvingen; ja denk dat Mijn genade vrij is, terwille waarvan Ik u nodig. Ik bid u in te komen; uw gebreken zijn inderdaad zeer veel, denk nochtans dat gij daarom des te meer noodzakelijkheid en reden hebt om te komen en dat Ik het ben, die u ledig en arm heb gemaakt, opdat gij komen zoudt. Het is waar, Ik heb een eeuwig voornemen om duizenden van de genade uit te sluiten nochtans; Mijn voornemen om nooit iemand uit te werpen die ze van Mij begeert, is onveranderlijk; nooit heb Ik het nog gedaan, en zo gij komt, Ik zal het ook u niet doen. Het is ook zeker dat velen vermetel te werk gaan, nochtans is het geen vermetelheid, maar het is uw plicht mijn grote gebod te gehoorzamen en het is de grootste zonde die gij ooit deed of doen kon, nu hetzelfde te verwerpen en deze genade te weigeren. Kom dan arm vermoeid, verloren, verdorven schepsel! Daarop wil het hart komen en rusten, en zich bevinden in deze ingewanden, en aldaar verblijf houden. Zo komt de ganse ziel, en dit zeg ik nog eens, is geloof.

Mag de overdenking hiervan, zegt Shepard, dienen tot grote vertroosting, voor dengene, wien verzekerdheid ontbreekt en daarom meent geen geloof te hebben? Denk toch, indien gij tot Christus komt, gelijk die arme Kananese vrouw, dat gij niet zonder geloof zijt. Zij was niet verzekerd, dat zij door Christus geholpen zou worden; ja Christus zegt haar in haar aangezicht, dat Hij het brood der kinderen zulke honden niet wilde voorwerpen; nochtans kwam zij tot Hem, en

De Gezonde Gelovige (12)

De gehele ziel gaat tot Christus door het geloof

Wij hebben gezien hoe Shepard benadrukt, dat de ganse ziel zich tot God moet bekeren en tot Christus moet komen.

Het evangelie ontdekt Christus eerst aan het verstand en biedt Hem dan aan de wil aan. Het geloof, dat nu met het evangelie overeenstemt, ziet eerst Christus, daar het verstand, het ene deel van de ziel uitgaat, dan ontvangt het Christus blijmoedig, daar het andere deel, de wil uitgaat. Het evangelie komt tot al de uitverkorenen eerst met grote klaarheid en bewijs van zijn vastigheid, 1 Thess. 4:1, waaraan het verstand toestemming en geloof geeft; daarna in grote genade en goedheid, die alle schoonheid en zoetheid te boven gaat. Klaagl. 3:25, waardoor de wil overgebogen wordt, en zo komt de ganse ziel tot Christus.

Het werk des geloofs is echter niet volkomen, als het verstand slechts geopend is om te zien en zich te ver-

wonderen over de verborgenheid der genade in het evangelie. Maar wanneer de wil vastkleeft en blijft hangen aan dat oneindig en allesovertreffend goed, waarvan het nu gezicht heeft, dan en niet eer, is het volmaakt, Joh. 6:40.

Het zaligmakend geloof slaat niet slechts het oog op een bloot getuigenis, en geeft toestemming aan hetzelfde, zegt Shepard, gelijk het oppervlakkig geloof doet; want in het evangelie wordt niet alleen de goddelijke waarheid aan het gemoed voorgesteld om haar toe te stemmen; maar daar wordt een oneindig eeuwig goed aan het hart en de wil des mensen aangeboden om het te omhelzen; daarom is het niet genoeg voor een christen God te geloven of Christus te geloven, maar hij moet ook in Hem geloven, of anders kan hij niet behouden worden. Nu geeft Shepard een schone toepassing van het voorgaande, als hij schrijft: Dat dan een arm verloren zondaar, eeuwig verloren in zijn eigen

zag op vrije genade, hield Hem vast en wilde niet weggaan. Gij zult zeggen was dit geloof? Ja, onze Zaligmaker zelf erkent het voor engelen en mensen: Vrouw groot is uw geloof! Matth. 15:28.

Dezelfde taal voer ik tot u allen armen schepselen, die door de Heere vernederd en in uw eigen ogen zo veracht zijt gemaakt als honden, die het brood der kinderen onwaardig zijn; ja, gij houdt de genade in het oog en verlaat u op dezelve met uw ganse hart, wat in Christus schatting het dierbaar geloof is.

Hoe weet ik, dat mijn ganse ziel tot Christus komt?

Als het oog der ziel Christus zo ziet, en het hart Hem zo omhelst en op Hem steunt dat het in Christus rust, als in zijn Deel en algenoegezaam goed. De ziel is dan ten volle met Hem voldaan. De ziel is niet verdeeld tussen Christus en andere dingen. De ziel eet en drinkt Christus, de ziel ontvangt Hem zo, dat zij zich verzadigt en volkomen genoeg aan Hem heeft.

Jakob zei: Het is genoeg Jozef leeft; Heere! ik heb genoeg, nu ik deze liefde, deze genade van Christus tot mijn deel heb, dan rust de ziel eerst in Christus. Wanneer de ziel zo komt tot Christus, om alle goed in Hem te vinden, en zo het ook vindt, zodat Hij alleen de zinkende ziel onderschraagt, waarlijk, dan is de ganse ziel gekomen; overmits daar zij, eer ze kwam allerlei gebrek en kwaad buiten Hem gevoelde, zo vindt zij nu alle volheid in Hem; en waarnaar zou de ziel zich uitstrekken dan naar zulk een goed? Daar de Heere roept, dat de ziel komen zal en alles om niet nemen; alles nemen of niets nemen, zo komt ze hierop en drinkt, gelijk gezien wordt, Joh. 7:37, zich daar verzadigende en uitroepende: Heere! nu begeer ik niets meer, ik heb genoeg.

Wanneer de ziel dus rust op den Rotssteen Christus, de poorten der hel mogen haar nederwerpen, maar zij zullen haar nooit overwinnen. De Heere geeft nooit de uitverkorenen rust voor zij die in Christus hebben gevonden.

Nu kunnen de volgende tegenwerpingen worden gemaakt. Maar is er wel een gelovige wiens hart zo verknocht is aan Christus, of het wandelt ook wel de ijdelheden na?

Vinden zij zulk een rust in Hem, dat zij geen ongerustheid gewaar worden? Is er niet een onwedergeboren deel en nog veel ongeloof over? Is iemands

geloof volmaakt, zodat de gehele ziel moet komen of dat er anders geen geloof is? Shepard werpt al deze tegenwerpingen op.

Het antwoord op deze vragen geeft Shepard als volgt. Een arm gelovige, wiens hart oprecht is, heeft weliswaar hunkering des harten naar andere ijdelheden en veel onrust des geestes; nochtans het wedergeboren deel strijdt daartegen, als tegen Gods vijanden en de verstoorers van de vrede van Christus' koninkrijk. David bekent in Psalm 42:3 dat zijn tranen zijn spijs waren dag en nacht, en dat zijn hart zeer was nedergebogen; nochtans wat doet hij? Hij bestraft

zichzelf: Wat buigt gij u neder, o mijn ziel? Daarna maakt hij een weeklacht voor de Heere daarover, vers 5, 6: o God mijn ziel buigt zich neder. Evenzo in Psalm 73:2: Asafs ogen waren zo verblind door de heerlijkheid van deze wereld en de goddelozen daarin, dat hij God bijna zou hebben verlaten; nochtans een korte tijd daarna ging hij in Gods heiligdom; toen walgde hij van zulke beestachtige en zotte gedachten en verbond zich weder aan God belijdend: Wien heb ik nevens U in de hemel of op aarde? vers 25.

(wordt vervolgd)

Katwijk aan Zee, Ds. J. Veenendaal.

In gesprek met Comrie (9)

Ik heb voor mijzelf niet zo'n heldere bevassing van de vereniging met Christus, hoewel ik daarmee nu en dan toch werkzaamheden heb. Is mijn fundament dan wel goed?

Ik antwoord allereerst daarop dat wel enige, maar niet alle christenen een onderscheiden kennis en geestelijk geheugen hebben van hoe het tussen Jezus en hun ziel toeging. Zij weten hoe de Borg hen voorkwam en wat zij deden. Zij weten tot welke geloofsdaeden de ontdekking van de Middelaar leidde en hoe zij Hem omhelsden. Dat zijn meestal degenen die diepe overtuigingen van hun zonden gehad hebben. Als Gods weg in de overtuiging zo met u niet geweest is, kunt u toch wel met Christus verenigd zijn. Ondanks het feit dat u niet zo'n heldere bevassing hebt van de vereniging met Christus.

Vervolgens moet u bedenken dat de onfeilbaarste bewijzen dat iemand in Christus is, aan de gevolgen daarvan ontleend moeten zijn. Ik bedoel dit: Twijfelt u? Let dan op de kenmerken van het geloof zoals u die vindt in Gods Woord. Als u die hebt, dan bent u verzekerd dat u in Christus bent. Niemand kan immers de kenmerken van genade hebben of hij moet in Christus zijn. Twijfelt u dat u in Christus bent? De apostel zegt dat die in Christus is een nieuw schepsel is. Als u kennis hebt van die vereniging van uw hart en genegenheden, weest er dan van verzekerd dat u in Christus bent. Al is het dat u in die eerste geloofsvereniging met Christus geen helder inzicht hebt.

Ik geloof wel dat men uit de vruchten kan opmaken of men in Christus is of

niet. Maar op dit punt word ik nu juist bestreden. Als ik met de levende Wijnstok verenigd ben, dan moet ik toch vruchten voortbrengen en in heiligmaking toenemen?

Als men in het begin veranderd wordt, is het toenemen in heiligmaking zo duidelijk, dat wij en anderen het zien kunnen. Maar naderhand is dat niet zo duidelijk zichtbaar. Toch neemt men toe. Het is als met een jonge boom. De eerste twee jaar is de groei duidelijk waarneembaar. Maar naderhand niet zo. Toch groeit hij, en een ander die hem enige tijd niet gezien heeft, kan dat ook bemerken. Zo is het ook in geestelijk opzicht.

Omdat u bij uzelf geen geestelijke groei kunt waarnemen, moet u niet beginnen te twijfelen. Het dient juist om u te verzekeren dat u geen tijdgelovige maar een oprecht gelovige bent. Immers, als het ware geloof geoefend wordt, komt er licht in uw ziel en dat licht ontdekt u aan uw gebreken.

Dit houdt klein en arm. De tijdgelovige daarentegen ondervindt weinig strijd. Hij is ook nooit met die hartelijk droefheid aangedaan dat hij aan Jezus niet gelijkvormig is.

Men heeft dikwijls een verkeerde opvatting van de geestelijke groei in de genade. Daarom kunt u de kenmerken die u wilde zien, niet vinden. Hoewel u ze wel hebt. U denkt dat toenemen in kennis, gebedsgaven, enz. de vruchten moeten zijn, hoewel deze ook zonder zaligmakende genade bestaan kunnen. Maar let er liever een op of u niet bevindelijk de kracht van de verlorenheid, van totale machteloosheid en de noodzaak van vrije genade hebt leren kennen. Dat is

groeit. De bomen brengen niet altijd knoppen, bladeren, nieuwe ranken en vruchten voort. Uit uw gemis moet u dus niet besluiten dat u in de genade

niet groeit. Maar gelooft dat het zien van en treuren over uw gemis juist de ware geestelijke groei is.

L.W. van der Meij.

Voor de jeugd

De Samaritaanse vrouw (18)

“Jezus zeide tot haar: Vrouw, geloof Mij,....”

Joh. 4:21a

Beste jongelui:

De vorige keer hebben we de vraag besproken, waar je nu eigenlijk te kerk moet gaan. Dit in verband met de vraag van die vrouw, waar je de Heere moet aanbidden.

Ik heb toen geprobeerd jullie duidelijk te maken wat het eigenlijk zeggen wil lid te zijn van de “Christelijke Gereformeerde Kerk”. Ik heb gezegd dat die allemaal naar de hemel gaan. Natuurlijk niet zo maar, in dien zin: Ik ben lid van de Chr. Ger. Kerk te A. en nu zit het met mij wel goed. Zo zou ik het niet graag zeggen, want dan zou ik menigeen bedriegen voor de eeuwigheid. En dat mag natuurlijk tot geen prijs. Voor wie het toen door mij geschrevene niet duidelijk is, die moet het nog maar eens aandachtig nalezen. Nu zou het natuurlijk kunnen gebeuren dat een lezer van een andere kerkformatie zich gepasseerd gevoelde op de een of andere manier. Ik kom dat nogal eens tegen. Als ik met iemand ga spreken, zomaar op de weg, of in het ziekenhuis, dan zegt men wel eens, als men bemerkt dat ik Chr. Ger. ben, “Ds., ik ben Ned. Herv. of: ik ben Ger., of, zo is het mij ook wel overkomen, dat men zei: ik ben R.K. Men bedoelde daar dan natuurlijk mee: ik ben Rooms Katholiek. Nu kunnen achter dergelijke antwoorden, weer allerhande gedachten schuil gaan. Men kan er b.v. meebeoelzen: ik behoor niet tot “uw kerk”, dus, laat mij met rust. Een mens wordt, als hij nog wat aan Godsdienst doet, wat op zichzelf in deze tijd al als een wonder beschouwd kan worden, maar graag met rust gelaten. Men wil niet onrustig gemaakt worden. Want dat is maar lastig. Om kort te gaan, wat moet je nu met zulke mensen aan?

Als zij mij op de bovengenoemde manier van antwoord dienen, dan probeer ik mij maar dadelijk aan te passen. Ik geloof mij dan in de lijn van Paulus te bevinden, die zeide: Ik ben de Joden een Jood geworden en de Grieken een Griek. Allen ben ik alles

geworden, opdat ik er enigen winnen mocht. Zo doe ik het dan ook, als ik er de kans voor krijg, althans. En dan zeg ik nog niet dat ik het altijd zo doe, want ik moet nog al eens met schuld belijden, dat ik ook wel eens kansen voorbij laat gaan. Doch als de kans er is en de vrijmoedigheid erbij, dan zeg ik tegen een “Hervormde”: Als je goed Hervormd bent, dan is dat nog niet zo slecht. Want dan ben je opnieuw gevormd, dat is wederom geboren. Tegen een Gereformeerde zeg ik dan precies hetzelfde, of hij nu oud gereformeerd is, of nieuw gereformeerd, of vrijgemaakt gereformeerd, of hoe gereformeerd ook: Als je “echt gereformeerd” bent zit je goed, want dan ben je opnieuw geformeerd, dat is wederom geboren.

Als iemand mij weet te vertellen dat hij R.K. is, dat is dus Rooms Katholiek, dan sluit ik mij daar ook weer bij aan door te zeggen, dat ik ook R.K. ben. Doch ik bedoel daar dan mee “Reformatorisch Katholiek”. Nu moet ik er eerlijk bij zeggen, dat dat laatste geen vinding van mij is, doch dat heb ik geleerd van Prof. G. Wisse. Die wist met dat soort “zetten” zijn tegenstanders wel eens “Schaak mat” te zetten.

Ik geef deze dingen maar door, in de hoop dat niemand zich, gedachtig aan het vorige artikel, gepasseerd zal gevoelen, doch dat een ieder er de juiste gevolgtrekking uit zal mogen trekken. En als het met hem of haar op reis naar de eeuwigheid nog niet in orde is, dat het dan met hem of haar nog in orde zal mogen komen. Ik weet niet wat God daartoe gebruiken wil. Hij kan ook dit gebruiken.

Als je dus echt “Christelijk Gereformeerd” bent, dat is daar strijd aan verbonden. Dat zullen jullie je, hopelijk, nog wel herinneren. Ik spreek daarbij de hoop uit dat die “goede strijd” voor niemand van de lezers een vreemde zaak zal zijn. De strijd namelijk in de “geestelijke wapenrusting”. Ik ga daar nu maar niet verder op in, want dan zouden we die Samaritaanse vrouw, waarover we bezig zijn te schrijven, helemaal uit

het oog verliezen. Nu zou dat natuurlijk op zichzelf niet zo erg zijn, want die vrouw is al lang in de hemel. Zij is de strijd te boven. Wij zijn nog op de aarde. En dan gaat het over Jezus. Dat zegt het hierboven afgeschreven tekst-deel duidelijk: “Jezus zeide tot haar: Vrouw, geloof Mij,....”

Dit gedeelte stond de vorige keer ook al boven het artikel. We zijn er toen echter niet aan toe gekomen om er wat gedachten aan te ontleen. We hopen er dan nu wat meer over te zeggen, zonder te beweren, dat we “alles” zullen zeggen, wat er over deze 3 woorden: “Vrouw, geloof Mij”, te zeggen zou zijn.

“Vrouw, geloof Mij!” Dat is geen woord van een mens. Doch het is een woord van de Zoon van God. Mensen vragen “geloof” omtrent datgene wat ze zeggen. De man gelooft de vrouw en omgekeerd. De kinderen de ouders en omgekeerd. Althans, als de verhoudingen goed zijn. Jullie begrijpen wel wat ik bedoel. Want als het over “goede verhoudingen” gaat, dan mankeert er hier en daar nog wel het één en ander aan. Men gelooft dan elkaar niet meer. Want men weet eigenlijk van te voren al dat men bedrogen wordt. En als men elkaar nog wel gelooft, dan is het zelfs nog niet uitgesloten, dat men tevergeefs heeft geloofd. Men kan zelfs ook ter goeder trouw bedrogen worden. Men heeft dan niet bepaald de bedoeling om iemand te bedriegen. Doch men weet niet beter. Men denkt dat hetgeen men zegt, de waarheid is, terwijl men er achter komt, dat men zelf verkeerd is ingelicht. Of dat men niet goed heeft begrepen, wat men doorverteld. Weest dus als het over “geloven van mensen gaat” altijd erg voorzichtig. Er is veel bedrog in de wereld. Zelfs tot op de preekstoel toe. Dat is er altijd geweest. Er zijn dominees die de waarheid zouden moeten spreken, doch men weet zelf niet wat de waarheid is. Het zijn leugen-profeten. Zo kom je die in het oude testament al tegen, en in het nieuwe testament is hun getal vast niet verminderd. Zij spreken van vrede, vrede en geen gevaar. Doch de hoorders worden bedrogen, als men denkt in vrede te kunnen leven met een “beetje eigen-gerechtigheid”. Men pleistert dan met loze kalk. Ik hoop niet dat dit een onbegrijpelijke uitdrukking is. Hij spreekt voor zichzelf. Loze kalk. Dat lijkt wel op kalk, doch het is geen kalk. Het houdt niet op de muur. Het zit er even op. Het lijkt mooi wit.

Doch het spoelt er even gauw weer af. Men is tevreden over zichzelf, doch men heeft nooit geleerd dat men dan nog van geen "vrede met God" kan spreken.

Want dat is alleen mogelijk door het geloof in de Zoon van God. Paulus zegt: "Wij dan gerechtvaardigd zijnde door het geloof, hebben vrede bij God, door onze Heere Jezus Christus". Vrede met God is dus alleen mogelijk door het geloof in de Zoon van God. En die Zoon van God zegt nu: "Vrouw, geloof Mij!" Zij had altijd "mensen geloofd". De Zoon van God kende zij niet. Zij kon dus ook niet in Hem geloven.

Hoevelen zijn er niet, die nog nooit van de Zoon van God hebben gehoord. Zij kunnen daarom ook niet in Hem geloven. Hoe zullen zij geloven, indien zij niet gehoord hebben? Dat staat duidelijk in de Bijbel. Zoek het maar op in Rom. 10:14. Letterlijk staat daar: "En hoe zullen zij in Hem geloven, van Welke zij niet gehoord hebben?" enz.

"Vrouw, geloof Mij!" De aanspraak is vriendelijk. Als je goed luistert, kun je dat horen. Het klinkt dus niet hard, niet afstotend, maar veeleer aantrekkelijk. Jezus is Zich Zijn roeping bewust.

Hij is niet gekomen om te verderven, maar om te behouden. Om te zoeken en zalig te maken, datgene wat verloren was. "Vrouw..." Ik zou zeggen: vul daar nu je eigen naam eens in. Want het staat in de Bijbel. De Heere heeft het laten beschrijven. Hij vraagt van ieder mens *geloof*. Heel eenvoudig "geloof". Echt geloof! Meer niet. Minder ook niet.

Let er dus goed op! Als je dit leest, staat de Heere Jezus voor jullie. Hij zegt: "Geloof Mij!"

En doen wij dat nu? Want we horen elke week Zijn stem, om niet te zeggen "dagelijks", wanneer Zijn Woord gelezen wordt. Jezus zegt omtrent degenen, die Hij geroepen heeft om het Evangelie te verkondigen: "Wie u hoort, die hoort Mij, en wie u verwerpt, die verwerpt Mij. En wie Mij verwerpt, die verwerpt Hem, Die Mij gezonden heeft."

"Geloven" is dus een zeer belangrijke zaak. De moeite waard om over na te denken. Ik zou zeggen, doe het rustig. Doe het ernstig. Je eeuwig wel of wee is er mee gemoeid.

Wie de zoon gelooft, en ook in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die den Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien,

maar de toorn Gods blijft op hem. Joh. 3:36.

"Geloof Mij!"

Jullie aller vriend

Ds. H.C. v.d. Ent.

P.S.

Ik moet nog even het echtpaar A. Beukers feliciteren met het feit dat zij 45 jaren zijn getrouwd. Jullie weten dat genoemde broeder de Administratie van ons blad verzorgt. Hij doet dit al jaren. Zijn vrouw staat hem daarbij trouw terzijde. Daar is veel werk aan verbonden. Wij mogen dankbaar zijn dat hij dit al zoveel jaren heeft kunnen en willen doen. Vandaar:

Gezegend echtpaar Beukers, hartelijk gefeliciteerd! God spare u nog wat jaren voor elkander en ook voor ons blad. Er stond op de advertentie die zij zelf hebben opgemaakt een enveloppe. De bedoeling daarvan is wel duidelijk. Nu zal hij niet verwachten dat een ieder hen wat geld zal sturen. Dat mag natuurlijk wel, als blijk van waardering. Doch ik zou zeggen als een ieder hem nu eens een abonnee op zou geven, in een enveloppe, dan weet ik zeker dat hij daar blij mee zou zijn. Want het welzijn van "Ons blad" gaat hem en zijn vrouw ter harte. Zeer aanbevolen!!!!

v.d. Ent.

Landelijke derde-wereldmarkt Woord en Daad

In verband met het 20-jarig bestaan houden de comités van de stichting Woord en Daad op D.V. zaterdag 19 juni in de veilinghal van Geldermalsen een grote Derde-Wereldmarkt. Op een oppervlakte van meer dan 5.000 m² staan ruim 100 stands, waaronder diverse kramen met unieke handgemaakte artikelen uit Derde-Wereldlanden.

Voor de kinderen zijn er allerlei spelen. Voor de kleinsten is er kinderopvang.

Er worden kunstvoorwerpen bij opbod verkocht.

Voor de inwendige mens is uiteraard van alles te koop.

De deuren zijn geopend van 10.00 tot 16.00 uur, de toegang is gratis en er is genoeg parkeerruimte. De hal ligt vijf minuten lopen van het station.

De opbrengst is voor een straatkinderproject in India.

Symposium Prof.dr. G.A. Lindeboom Instituut

"Waardevolle" grenzen van de gezondheidszorg

Moet iedere patiënt in aanmerking komen voor een hartoperatie? Is de Nederlandse overheid wettelijk verplicht om de financiering van de gezondheidszorg te waarborgen? Welke waarden spelen een rol bij de keuzes (zoals bijvoorbeeld door de Commissie Dunning in het rapport "Keuzen in de zorg") om de sterk stijgende kosten in de gezondheidszorg te beperken? Wanneer kan beter worden afgezien van verdere behandeling bij ongeneeslijk zieke patiënten?

Op 24 september wordt in de Eenhoorn in Amersfoort een symposium gehouden over de rol van ethische waarden bij beslissingen om de groei van de gezondheidszorg te beheersen.

Programma

Drs. J. Rolles (ethicus) zal vanuit een ethisch perspectief ingaan op de waarden die schuilen achter de verschillende benaderingen van keuzes in de gezondheidszorg.

Mr.dr. M. de Blois (universitair docent Universiteit Utrecht) belicht hoe deze keuzes en principes op macro-niveau juridisch te beoordelen zijn.

Ds. J. Koppelaar (theoloog) bespreekt de persoonlijke en medische verantwoordelijkheid voor de gezondheid vanuit theologisch-ethisch en pastorale zijde.

's Middags zijn er sessies waarin gediscussieerd kan worden met de sprekers, waarbij drs. Th. Boer (ethicus), L. Baak (medisch specialist) en mw. mr. M. Daverschot (jurist Juridisch Adviesbureau Gezondheidszorg) als referenten zullen optreden.

Organisatie

Het symposium wordt georganiseerd door het Prof.dr. Lindeboom Instituut (centrum voor medische ethiek in Ede), in samenwerking met de wetenschappelijke bureaus van het GPV, de RPF en de SGP. Het symposium kan gezien worden als vervolg op het symposium "De grenzen bereikt?" van 1990.

Het symposium is bedoeld voor iedereen die betrokken is bij organisatie en financiering van de gezondheidszorg, leden van medisch-ethische commis-

sies, vertegenwoordigers van patiëntenorganisaties, beroepsuitoefenaars in de gezondheidszorg en belangstellenden.

Informatie en opgavefolders zijn verkrijgbaar bij het Prof.dr. Lindeboom Instituut, Postbus 224, 6710 BE Ede (te. 08380-30230, fax 08380-24858).

Boekbesprekingen

W. Otten, Uit het levensboek van Dr. H.F. Kohlbrugge, 213 blz., f 39,50, Uitgeverij Den Hertog B.V., Houten.

Een fraai uitgevoerd boek met vele illustraties. We vinden veel informatie in dit boek. De levensloop van Kohlbrugge wordt geschetst. Zijn afzetting als proponent en hulpprediker te Amsterdam komt uiteraard aan de orde. Zijn promotie. Het lidmaatschap van de hervormde gemeente belet. Zijn preek over Rom. 7:14. Zijn twee huwelijken. Zijn contacten met het Reveil en zijn afkeurende mening over de Afscheiding. Zijn arbeid in Elberfeld, waar hij tot zijn dood toe predikant is geweest. Ook een hoofdstuk over Kohlbrugge's archief en bibliotheek, een hoofdstuk over zijn voor- en nazaten, en nog een hoofdstuk over geestverwanten, leerlingen en vrienden. Achterin het boek een register van personen. We hebben het boek met belangstelling gelezen. Het zal zijn aftrek wel vinden onder hen die belangstellen in de persoon en geschriften van Kohlbrugge.

Dr. G. van den End, Kernsteksten uit de zendbrief aan Efeze, 72 blz., f 14,90, Uitgeverij De Groot Goudriaan, Kampen.

In een achttal bijbelstudies wordt de zendbrief aan Efeze behandeld. Het boekje geeft stof tot persoonlijk nadenken en is geschikt voor gebruik in verenigingsverband, mede doordat gespreksvragen zijn opgenomen.

AvH.

Zomerconferentie reformatische studentenvereniging C.S.F.R.

Thema: "In liefde bloeien-de".
Plaats: 6 t/m 10 juli te Putten.
Info.: W. van Grootheest, tel. 050-736032.

Laat uw naaste niet in de kou staan!

Stichting **Ontmoeting** probeert daar wat aan te doen.

Stichting **Ontmoeting** is een reformatische instelling, die thuislozen opvangt en begeleidt overeenkomstig Gods Woord. Ook thuislozen zijn immers onze naasten!

Wilt u ons helpen? Geef u dan op als donateur à f 15 per jaar, of vraag nadere informatie aan

Stichting Ontmoeting

's-Gravendijkwal 95,

3021 EH Rotterdam,

tel. 010-4257677.

Ook giften zijn hartelijk welkom:

Postbank 2600356

ABN-Amro Bank

55.82.34.550

t.n.v. Stichting Ontmoeting

te Rhenen.

Secretariaat:

J.W. Hendriksen, Broekstraat 24, 7021 JX Zelhem,

tel. 08340-24479.

Administratie en dienstencentrum:

's-Gravendijkwal 95, 3021 EH Rotterdam, tel. 010-

4257677.

Dat geldt niet alleen voor onze verre naaste.

Ook in onze elgen grote steden is nood.

Duizenden thuislozen lijden gebrek.

Steun onze hulpverlening aan thuislozen

Bestuur:

ds. L.W. v.d. Meij (voorz.), A.D. Aarnoudse, J.W. Hendriksen, ing. J. Koetsier, K. de Korver, ds. C.J. Meeuse,

W. van Oostende, ds. A.J. Schalkoort, A.K. v.d. Staaij, mr. A. van Stuijvenberg, ds. W. van Vlastuin.

VERNIEUWD...

duidelijk herkenbaar

GEZINS GIDS

nieuwe rubrieks aanduidingen

beter leesbare letter

betere pagina-indeling

meerdere omslagfoto

meer kwaliteit

...MAAR BLIJFT VERTROUWD

En betaalbaar!
De Gezins Gids blijft streven naar kwaliteitsverbetering met handhaving van een duidelijk, principieel karakter. De Gezins Gids is en blijft een verantwoord, christelijk blad voor het HELE GEZIN! Belangrijk is ook dat u voor dit werkelijk verantwoorde blad slechts f. 47,50 per halfjaar betaalt!

GRATIS PROEFABONNEMENT

NAAM _____

ADRES _____

POSTCODE _____ PLAATS _____

In open enveloppe, zonder postzegel, sturen aan: de Gezins Gids, afd. proefabonnementen, Antwoordnummer 1238, 3500 VE Utrecht. Telefonisch uw proefabonnement opgeven? Bel: 030-313377.

Overtuig u van het bovenstaande door met de bon uit deze advertentie - GEHEEL GRATIS - een proefabonnement aan te vragen.

In de maanden juni en juli ontvangt u de Gezins Gids (4 nummers) dan gratis, zonder enige verplichting in uw brievenbus!

GEZINS GIDS

GOED VOOR HET HELE GEZIN.

De Gezins Gids is een uitgave van B.V. Uitgeverij DE BANIER-UTRECHT

S.C.F.R.

Het verenigingsblad van de C.S.F.R. "De Civitate", brengt medio juni een themanummer uit.

U kunt deze bestellen door overmaking van f 9,- (incl. porto) op giro 3073492 t.n.v. fiscus De Civitate te Rotterdam onder vermelding van "themanummer D.C. 1993".

Voor AL uw: boeken - bijbels - CD's kantoorartikelen

Uw adres:

BOEKHUIS het KOMPAS
SCHERPENZEEL
Dorpsstraat 164, 03497-4355

FINANCIËLE ADOPTIE

Miljoenen kinderen in de Derde Wereld leven dagelijks in een onbeschrijflijke nood. Eén pennestreek en u brengt verandering in een kinderleven. Voor f 37,50 of f 40,— per maand zorgt u voor voedsel, kleding, christelijk onderwijs en medische zorg.

Meld u aan als sponsor!

Postbus 560
4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830-24288
Postbank 30.20.900
ABN-AMRO 50.98.11.566

**WOORD
DAAD**

VOOR BIJBELS
IN STATENVERTALING

*Psalmboeken
groot en
klein*

Berijming 1773, met de Catechismus en de gebruikelijke Formulier:

P21	het meest gebruikte psalmboek, 9 x 12 cm	f 16,50
P23	zeer duidelijke letter, 10 x 16 cm	f 22,50
P25	groot formaat, voor slechtzienden, 14 x 21 cm	f 37,50
P20b	voor kinderen, 5 x 8 cm	f 9,75

Berijming Datheen, met de Catechismus en Formulier:

P11d	8 x 12 cm	f 16,75
P14d	alle verzen noten, 9 x 14 cm	f 24,75

In de boekhandel verkrijgbaar en in onze bijbeldepots.
Een uitgebreide folder wordt u op verzoek toegezonden.
Bestellingen zonder postzegel naar:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

Antwoordnr. 2809, 4140 WB Leerdam, tel. 03451-10155

BOEKENREGISTER

K R E T A
fl. 195,-

Het eenvoudige programma voor het invoeren van al uw boeken in de computer.
Trefzeker vindt u alles terug ook op titel, trefwoord of (Bijbel-) tekst

ARCHIPEL INFORMATICA bv

Programmatuur voor kerk, vereniging en pastorie
Plesmanstraat 64, Postbus 884
3900 AW Veenendaal, tel. 08385-11889
VRAAG VRIJBLIJVEND EEN INLICHTINGENFOLDER

**Bemiddeling
Kraam- en
Gezinszorg
Meijer (B.K.G.M.)**

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.

buro voor architectuur en ruimtelijke ordening d. vroegindeweij b.v., architect BNA

Een dynamisch bureau dat opdrachten ontwerpt en uitwerkt middels geavanceerde tekencomputers; alle overige werkzaamheden zijn eveneens geautomatiseerd.

Het bureau heeft een zeer uitgebreid en gevarieerd opdrachtenpakket in:

- * Utiliteitsprojecten
 - kantoren
 - scholen
 - kerken
 - bedrijvenparken
 - sociale werkplaatsen
 - multi-funktionele gebouwen

- * Woningbouw zoals:
 - gesubsidieerde (premie A - woningwet)
 - bungalows - 2 onder 1 kap
 - renovatie

in de regio, elders in Nederland, alsmede daarbuiten.

**buro voor architectuur en ruimtelijke ordening
d. vroegindeweij b.v., architect bna reg. nr. 1.890126.262**

oosthavendijk 46 3241 lk middelharnis tel. 01870-85800
postbus 82 3240 ab middelharnis fax 01870-86910

Voorjaar op Texel

Genieten van de juist ontwaakte natuur en de wijde rust op een prachtig eiland.
Reserveer nu uw vakantie in eigen sfeer.

Voordelige voorjaarsprijzen.

bungalowpark
De Verrassing

Oosterend Texel, telefoon 02220-18391